

БӨЛІМ: ҚАЗАҚ ТІЛІ

Қоғам өмірі

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.09.2023СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/143461/

Қоғам өмірі...

Қоғам-жалпы мағынасында мәдениеті ортақ, белгілі бір аумақта тұратын және де өздерің біртұтас, өзгеше бірлестік деп білетін адамдар тобы.

Қоғам, біртұтас қоғам өмірі болып келеді. Қоғам деген сөзінің өзі қоғамның біртұтас қоршаған, сол қоғамда өмір сүретін адамдар типі. Рухани өмір-қоғамның өмір сүруі мен қызмет етуінің маңызды жағы. Егер қоғам өмірі маңызды жағдайға ие болатын болса, қолайлы рухани климат қалыптаса алады. Өйткені руханилық тек қана адамға тән және оны басқа тіршілік иелеренен ажырататын, табиғаттан және де осы жер шарына уақытша иелік ететін адамдар болып саналады. Рухани қызмет осы қоғам өмірімен тығыз байланыста. Өйткені адам қоғам өмірімен айналысады.

Қазіргі біздің қоғамды кімдер құрайды? Қазіргі біздің қоғамды, осы қоғамда өмір сүріп жатқан адамдар құрайды. Ол адамдарды осы, қазіргі қоғамды толық негізде құрайды деп айта алмаймыз. Не себепті? Біз осыны арыдан түсіндіруге тырысайық... Дәл қазіргі қоғамды ең бірінші кезекте, біздің балаларымызды тәрбиелеп жатқан ата-аналар құрайды. Өйткені жас ұрпақты тәрбиелейтін ана, ең бірінші уыз сүтімен қоғам дәмін, адам жанын түсіндіре алатын тағы да ана. Ана қоғамның өшпес бір негізі болып саналады. Ана қоғамды алға сүйрейтін де, артқа кері кетіретін де ең қарапайым, ең маңызды қозғаушы фактор десек қате айтпағанымыз. Бала іште жатқанда-ақ қоғамды көрмесе де тыныс-тіршілігімен, адамның жан-тәнімен бірге өсіп келеді. Неліктен? Сәби ананың ішінде жатқанда-ақ қоғамның қандай болатының өзіңе сіңіріп, мінез-құлқы қалыптасып дамиды. Бұл жерде де анаға тіелей байланысты болып келеді. Ана өзің қалыпты жағдайда, өзің бақытты сезініп, жақсы көңіл-күйде болса, бала да жақсы қалыптасып өмірге келеді, ал барлығы кері болған жағдайда сәбиге өте зияның береді, бұлда бір қоғамның балаға деген әсері десек болады. Әрі қарай бала ананың құрсағында жатып дамиды өседі, жетіледі 9 ай, 9 күннен кейін туылады деп есептесек, әрі қарай қоғамның бір кішкентай мүшесі болып шыға келеді. Кішкентай сәби қоғамға әсер ете ала ма? Әрине әсер етеді. Қоғамды дамыту үшін өмірге келді. Әрі қарай оның қоғамның қай жағынан мүшесі болатынына тікелей байланысты оның ең жақындары, әке мен анаға байланысты. Біріншіден ананың бесікте жатқанда-ақ оған уыз сүтімен, анасының сөйлеу

тілімен машықтандыра бастайды.Әрі қарай дамиды,өседі,бұл жерде әкесінің рөлі өте маңызды.Өсе келе ол ненің не екенің біле бастағанда,ол бала мектеп табалдырығын аттайды.Ол жерде әрине оның екенші анасы ұстазы күтіп алады.Баланың ең маңызды дамуы осы кезден бастау алады.Өйткені бала бұл жерде ең бірінші тәртіпті,білімді өз ана тілі бар екенің үйренеді.Бұл жерде қоғамныңда әсері қатты балаға әсер етеді.Бала дамиды,осы тұста кіші бала мектеп табалдырғынан аттаған кезден бастап ата-анасының да ұстазының да қателесуге қақысы болмайды.Не себепті?Өйткені қоғамның бір үлкен өсіп келе жатқан,сол елдің келешек азаматы мен азаматшасын тәрбиелеп жатқының түсіну керек.Жас бала қай жолға түсетінің,қай жолмен кететінің үйіндегі ата-анасыменен тікелей ұстазына байланысты.Қоғамның алға қарай жетелейтін күші бола ма?Әлде бұл қоғамды жаман жақа қарай тартатын күші бола ма? бәрі-бәрі сол кезден бастау алатын факторларға байланысты болады.Бала жетіледі,өседі өз ортасын табады,көбінесе осы айтып отырғандай ортасы да,ол балаға қатты әсерін тигізеді.Баланың неге қызығатының?немен айналысқысы келетінің?білу ең маңызды негіз.Сол қызығатын жақсы жолын нұсқап беру парыз.Мектепті бітірмей,тұрып қандай мамандық иесі болатының өзі шешіп,осы өзі өмір сүріп жатқан,елге,қоғамға үлесін қосу үшін тағы да жол сілтеген артықтық етпейтін қағида.Бала жетіледі дамиды,мамандық таңдайды,осы кездерде қателеспей өтіп өзі ұнататын мамандық иесі болады.Сол мамандықты кемінде 4жыл оқиды,маман болады.Осы кезде қоғамның ең мықты қозғаушы күші бол алады.Бәрін алға сүйрейтін де әрі қарай дамытатын да осы бір азамат пен азаматша болып саналады.Былайша айтқанда тұлға.Тұлға өзі өмір сүріп келе жатқан қоғамды түзейді,қалыптастырады,дамытады сол кезде ғана нағыз өр тұлға болып шыға келеді.Қоғамның негізгі маңызды,қоғамға нақты әсер беретін дамытатын адамзат баласы болып шыға келеді.

Біздің қазіргі қоғамда пайдалы жақтардан көрі,зиян жақтар өте көп кездесіп жатады.Күнде естіп,көріп жүргенімізбенен біз қортындылай аламыз.Бірақ сонымен қатар қоғамның дамуына зор үлес қосып жүргендерді де айтпай кетпеуіміз керек.Не болса да,не кездессе де,біздің өмір сүріп жатқан қоғамымыздан шығатыны белгілі.Сол үшін бірінші қоғамды емес енді жетіліп,енді қадам басып келе жатқан балалар менен жасөсіпірім және де қоғамды жақсы жақа қозғаушы,қоғамда зор орны бар өзімізден бастауымыз керек екенің білген дұрыс.Қоғамның қашан да қозғаушы күші,сол елдің білімділері мен ғалымдары екенінің ешқашан ұмытпауымыз керек.Саналы ұрпақ тәрбиелеу,қоғамды түзеу,өзіміздің қолымызда.

Дайрабай Еркебұлан

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.